

Rapport

UNDERSÖKNING AV LUNCHBETEENDE HOS YRKESVERKSAMMA Klusteranalys

Beställare:

Jan Borg, Lunchfrämjandet

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

TEKNISK RAPPORT	4
BAKGRUND.....	4
SYFTE.....	4
MÅLGRUPP	5
METOD/FÄLTARBETE	5
Metod	5
Urvalsstorlek/Omfattning	5
Formulär/guide	5
TIDPLAN	5
<u>KLUSTERANALYS – Undersökning av lunchbeteende.....</u>	<u>6</u>
1. "ARBETSMYRAN" – 21% (107 RESPONDENTER).....	6
Bakgrund.....	6
Subvention	6
Lunchbeteende idag – hur länge och ofta	6
Förändring senaste fem åren	6
Favoriträtter	7
Var man äter	7
Nöjdhet, sällskap och tilltro till lunchen.....	7
2. "LUNCHNJUTAREN" – 21% (111 PERSONER)	8
Bakgrund.....	8
Subvention	8
Lunchbeteende idag – hur länge och ofta	8
Förändring senaste fem åren	8
Favoriträtter	8
Var man äter	9
Nöjdhet, sällskap och tilltro till lunchen.....	9
3. "MATLÅDAN" - 26% (136 PERSONER)	10
Bakgrund.....	10
Subvention	10
Lunchbeteende idag – hur länge och ofta	10
Förändring senaste fem åren	10
Favoriträtter	10
Var man äter	11
Nöjdhet, sällskap och tilltro till lunchen.....	11
4. "SKRIVBORDSÄTAREN" - 14% (71 PERSONER).....	12
Bakgrund.....	12
Subvention	12
Lunchbeteende idag – hur länge och ofta	12
Förändring senaste fem åren	12
Favoriträtter	12
Var man äter	13
Nöjdhet, sällskap och tilltro till lunchen.....	13
5. "HEMMALUNCHAREN" - 18% (93 PERSONER).....	14
Bakgrund.....	14

Subvention	14
Lunchbeteende idag – hur länge och ofta	14
Förändring senaste fem åren	14
Favoriträtter	14
Var man äter	15
Nöjdhet, sällskap och tilltro till lunchen	15

TEKNISK RAPPORT

Bakgrund

I mars 2003 återupplivades stiftelsen Lunchfrämjandet efter att ha varit vilande under ett antal år. Bakom organisationen står intressenter såsom Rikskuponger, SHR och LRF.

Under senare år har en minskning skett bland yrkesverksamma personer vad gäller lunchpaus under arbetstid. Detta kan till stor del härledas till att subventioneringen av Rikskuponger försvann 1991, vilket medförde att efterfrågan på kupongerna sjönk med 2/3.

Lunchfrämjandet har intresse av att belysa de ökade hälsoproblem i samhället som en minskning av de yrkesverksammars lunchpauser för med sig. Offentlig- och kommunalanställda har enligt en undersökning en lunchrast på bara 30 minuter och är också den grupp av yrkesverksamma som har sämst hälsa. Detta kan jämföras med att fransmän i genomsnitt har 90 minuters lunchpaus och äter lika onyttigt som svenskar men drabbas av hälften så många hjärt- och kärlsjukdomar.

Lunchpausen innehåller åtminstone tre hälsofrämjande faktorer;

- Paus/vila från arbetet
- Näringstillskott
- Social gemenskap

Det är således av vikt att arbetsgivarna inser att de kan undvika kostnader för hälsoskador genom att förespråka och subventionerna de anställdas lunchpauser. I arbetet med att främja lunchpauserna är ett viktigt mål att få lunchsubventioneringen återinförd.

Lunchfrämjandet önskar sig nu skapa en bild av beteende och attityder bland de yrkesverksammars gällande deras lunchpauser och har därför tillfrågat LUI Marknadsinformation angående genomförandet av en sådan undersökning.

Syfte

Det övergripande syftet med undersökningen var att tillfråga de yrkesverksamma om deras beteende och attityder gällande lunchpauser under arbetstid.

Syftet kan delas upp i två delsyften och dessa är att erhålla information för att:

- uppmärksamma/skapa en opinion kring lunchpausen genom media och andra kanaler
- skapa en kunskapsbank

De två delsyftena skapar något olika frågeställningar, då informationen för opinionsbildning skall kunna frambringa ett externt intresse medan kunskapsbanken mer har ett internt framtida syfte.

Målgrupp

Målgruppen består av yrkesverksamma personer i åldern 20-60 år. Gruppen kan sedan delas in i undergrupper som egenföretagare, anställd i offentlig eller privat sektor, tjänstemän, arbetare, fackförbundstillhörighet etc. Demografiska variabler som ålder, kön, inkomst etc. finns även tillgängliga.

Metod/fältarbete

Metod

Undersökningen har genomförts i form av en kvantitativ studie med telefonintervjuer inom ramen för TEMO:s telefonomnibus som ger ett riksrepresentativt urval av män och kvinnor i åldern 16-74 år och inom denna har intervjuer genomförts med målgruppen: yrkesverksamma i åldern 20-60 år.

Denna rapport är en vidare bearbetning av resultaten i form av en klusteranalys. Vi har fått fram totalt fem olika kluster, eller grupper av respondenter, som har ett likartat svarsmönster. Dessa är i rapporten benämnda enligt följande:

1. Arbetsmyran
2. Lunchnjutaren
3. Matlådan
4. Skrivbordsätaren
5. Hemmaluncharen

Urvalsstorlek/Omfattning

Totalt genomfördes 518 intervjuer i målgruppen.

Formulär/guide

Formuläret återfinns i bilaga.

Tidplan

Fältarbetet genomfördes under oktober 2003.

Stockholm 2004-04-06

LUI Marknadsinformation AB

Mariana Ström

KLUSTERANALYS – Undersökning av lunchbeteende

Nedan följer en beskrivning av respektive delgrupp/kluster, vad som utmärker varje grupp i förhållande till ett genomsnitt för samtliga respondenter.

1. "Arbetsmyran" – 21% (107 respondenter)

Bakgrund

Fördelningen på kön, ålder och övriga bakgrundsvariabler är i princip densamma i den här gruppen som bland samtliga, dvs en jämn fördelning mellan män och kvinnor samt i åldrarna 20-60år.

Subvention

Den här gruppen har i högre utsträckning lunchsubvention (36%) jämfört med samtliga (24%). De utmärker sig däremot inte när det gäller vilken typ av subvention de har.

Lunchbeteende idag – hur länge och ofta

De tar lika lång lunch som genomsnittet – 36 minuter - och använder lika stor del av lunchpausen till att äta.

Nästan samtliga i detta kluster arbetar fem dagar i veckan (98%) jämfört med samtliga (66%), vilket har gett dem deras (tillfälliga) namn. Så gott som alla äter också lunch fem dagar i en arbetsvecka (96%), vilket också är mer än för samtliga (61%). Den här gruppen följer alltså mönstret att man äter lunch de dagar man arbetar, men arbetar alltså fler dagar än genomsnittet. Det är endast en person av de 107 i den här gruppen som äter lunch mer sällan än man arbetar.

Förändring senaste fem åren

I den här gruppen äter man lunch lika ofta idag som för fem år sedan, 82% jämfört med 72% för samtliga. Det är alltså ett något mer konsistent beteende i den här gruppen jämfört med övriga. Om man ändå hoppar över lunchen så är det även i denna grupp fredagens lunch som utgår.

Däremot tar man kortare lunchpauser idag jämfört med för fem år sedan, vilket alltså tyder på att man har tagit längre luncher tidigare. 4 av 10 (39%) uppger att de tar kortare lunch idag än för fem år sedan, att jämföra med 30% bland samtliga. De flesta tar dock *något* kortare lunch, 23% jämfört med 16% bland samtliga. Endast en liten andel, 7%, tar längre lunch idag, att jämföra med 14% bland samtliga.

Favoriträtter

Exempelvis äter man:

- Pasta (24%)
- Köttbullar (18%)
- Ärtsoppa/pannkaka (12%)
- Pannbiff (12%)
- Fiskgratäng (12%)
- Sallad (10%)

De rätter man äter i *högre grad* än genomsnittet är:

- Chili con carne (8% jämfört med 4%)
- Falukorv/korv stroganoff (12% jämfört med 7%)
- Tacos (2% jämfört med 0%)

Överlag äter man mer husmanskost än genomsnittet, 62% jämfört med 52%.

I genomsnitt anger man 2,5 rätter som favoriter, att jämföra med 2,1 rätter bland samtliga. Man har alltså en något bredare repertoar, kanske beroende på att man har ett konsistent lunchbeteende.

Var man äter

Man äter oftare än genomsnittet på personalrestaurang (2,3 gånger per vecka jämfört med 0,9). Däremot äter man mer sällan medhavd lunch i lunchrummet, 52% äter aldrig detta jämfört med 42% bland samtliga. Färre i den här gruppen åker hem och äter medan det finns en grupp på 12% som äter fem dagar i veckan på annat ställe. Detta tycks vara de som får pedagogiska luncher, som uppgår till ungefär samma storlek i den här gruppen.

Anledningarna till att man inte äter på lunchrestaurang varje dag är desamma som för samtliga, men det finns en liten grupp (4%) som anser att det är mysigare på jobbet.

De äter oftare än andra mat som har lagats på restaurang (20% jämfört med 12%) men mer sällan hemlagad mat och mat från livsmedelsbutik (färdiglagade rätter).

Nöjdhet, sällskap och tilltro till lunchen

Denna grupp är lika nöjd med tiden de har för lunchpaus och med lunchen som helhet som genomsnittet. De tar dock oftare än genomsnittet lunch i sällskap med andra, 83% instämmer jämfört med 71% bland samtliga. Det finns en större tilltro till lunchens betydelse för att orka mer på arbetet, 66% jämfört med 57% bland samtliga.

2. "Lunchnjutaren" – 21% (111 personer)

Bakgrund

Fördelningen på kön, ålder och övriga bakgrundsvariabler är i princip densamma i den här gruppen som bland samtliga, dvs en jämn fördelning mellan män och kvinnor samt i åldrarna 20-60 år. Det enda undantaget är yrket, där fler i denna grupp är tjänstemän, 57% jämfört med 47% bland samtliga.

Subvention

Det är ca 30% i den här gruppen som har någon form av lunchsubvention, vilket är jämförbart med andelen bland totalen (24%).

Lunchbeteende idag – hur länge och ofta

Den här gruppen tar i genomsnitt längre lunchpaus – 43 minuter. 37% i den här gruppen tar längre än 50 minuters lunch att jämföra med 19% bland samtliga. De använder något mindre av tiden till att äta lunch. Med sin lite längre lunchpaus tycks de hinna med mer än att bara äta.

Det här är den grupp som arbetar minst, endast 50% arbetar fem dagar en normal arbetsvecka, att jämföra med 66% bland samtliga och 98% i kluster 1. De äter följaktligen också lunch mer sällan, men nästan lika många dagar som de arbetar.

Förändring senaste fem åren

I den här gruppen tar en av tre lunch oftare än för fem år sedan (31%) vilket skiljer sig från genomsnittet. 38% tar också längre luncher jämfört med 14% bland samtliga. Man tar alltså både lunch oftare och längre lunchpauser idag än för fem år sedan, vilket är unikt för denna grupp.

Favoriträtter

Exempelvis äter man:

- Pasta (19%)
- Kokt torsk (14%)
- Sallad (14%)
- Fiskgratäng (11%)
- Falukorv/korv stroganoff (11%)
- Ärtsoppa/pannkaka (11%)

De rätter man äter i *högre grad* än genomsnittet är:

- Thailandsk rödcurry (3% jämfört med 1%)
- Allt (allätare) (6% i denna grupp jämfört med 1% bland samtliga)

De äter alltså oftare thailändsk mat, även om det är marginellt även i denna grupp. De anser sig också vara allätare i större utsträckning, men äter köttbullar och husmanskost i allmänhet mindre ofta än genomsnittet.

Var man äter

De äter oftare på lunchrestaurang, 17% äter där fem dagar i veckan jämfört med 10% bland samtliga. Däremot äter de inte medhavd lunch i lunchrummet på arbetet lika ofta, endast 5% gör detta varje dag.

Den här gruppen anger i mindre utsträckning tidsbrist som anledning till att inte äta på lunchrestaurang varje dag, 6% jämfört med 16% bland samtliga. Liksom bland övriga är det priset och bristen på utbud som är anledningen till att de inte alltid äter på lunchrestaurang. Detta är ju rimligt då de ändå tar sig tid att äta lunch i princip varje dag.

Man äter i större utsträckning mat lagad på restaurang, 20% varje dag jämfört med 12% bland samtliga. Färre äter däremot hemlagad mat, eller mat som man har med hemifrån.

Nöjdhet, sällskap och tilltro till lunchen

Det som särskiljer den här gruppen mest förutom att de tar lunch varje dag är att de är nöjda med sin lunch. Det gäller tiden de har till förfogande för lunchen, med 92% nöjda jämfört med 73% bland samtliga. Så gott som alla är också nöjda med sin lunchpaus som helhet, 97% jämfört med 72% bland samtliga. De har också den största tilltron till lunchens betydelse för att orka mer på arbetet, 81% anser att de orkar mycket mer jämfört med 57% bland samtliga. Man tar också lunch i sällskap med andra.

3. "Matlådan" - 26% (136 personer)

Bakgrund

Fördelningen på kön, ålder och övriga bakgrundsvariabler är i princip densamma i den här gruppen som bland samtliga, dvs en jämn fördelning mellan män och kvinnor samt i åldrarna 20-60 år. Det skiljer sig dock när det gäller yrke, där fler i denna grupp är arbetare, 53% jämfört med 44% bland samtliga.

Subvention

Det här är det största klustret och få har någon form av lunchsubvention, endast 16% uppger att de har lunchsubvention jämfört med 24% bland samtliga.

Lunchbeteende idag – hur länge och ofta

De tar i genomsnitt något kortare lunchpaus än samtliga, 32 minuter. 2 av 3 tar under 30 minuters lunch att jämföra med hälften bland samtliga. De lägger däremot större andel av tiden på att äta, till skillnad från kluster 5 "Hemmaluncharen" där man också tar kortare lunch men där fler helt hoppar över att äta lunch och ägnar tiden åt annat.

Den här gruppen arbetar och äter lika ofta som genomsnittet. När man inte äter lunch så är det framförallt av tidsskäl, i större utsträckning än bland samtliga.

Förändring senaste fem åren

När det gäller lunchbeteendet idag jämfört med för fem år sedan, så ser svarsmönstret i den här gruppen ut som genomsnittet. De tar i princip lunch lika ofta, men nu är pauserna kortare.

Favoriträtter

Exempelvis äter man:

- Pasta (21%)
- Köttbullar (10%)
- Sallad (10%)

De rätter man äter i *högre grad* än genomsnittet är:

- Kött (5% jämfört med 3% bland totalen)
- Allt (allätare) (6% i denna grupp jämfört med 1% bland samtliga)

Man äter i *mindre* utsträckning husmanskost, 43% nämner sådana rätter jämfört med 52% bland samtliga. Likaså äter den här gruppen sällan falukorv (1% jämfört med 7% bland samtliga).

Var man äter

Det som utmärker den här gruppen är framförallt *var* de äter sin lunch, 44% äter varje dag medhavd lunch i lunchrummet jämfört med 17% bland samtliga. Detta rimmar också med att väldigt få (4%) äter på lunchrestaurang varje dag. Det är framförallt för att det är för dyrt som man inte äter oftare på lunchrestaurang, liksom i övriga grupper. En skillnad är att det i denna grupp finns mycket få (2%) som får mat på arbetet pga. pedagogiska luncher eller annat skäl.

Nöjdhet, sällskap och tilltro till lunchen

Den här gruppen är mindre nöjda med sina luncher överlag. Endast 56% är nöjda med tiden de har till förfogande för sina lunchpauser och lunchpausen överlag, jämfört med 73% bland samtliga. Den här gruppen lunchar i sällskap med andra i samma utsträckning som genomsnittet och har samma tilltro till lunchens betydelse.

4. "Skrivbordsätaren" - 14% (71 personer)

Bakgrund

Fördelningen på kön, ålder och övriga bakgrundsvariabler är i princip densamma i den här gruppen som bland samtliga, dvs en jämn fördelning mellan män och kvinnor samt i åldrarna 20-60 år. Det finns dock fler i denna grupp som bor i glesbygd, 18% jämfört med 11% totalt. Det finns också en skillnad i att man *inte* är singelhushåll i lika hög grad som genomsnittet, endast 14% jämfört med 26% bland samtliga.

Subvention

Detta är det minsta klustret, som består av 14%. De har i lika stor utsträckning lunchsubvention som genomsnittet. De tar också lika lång lunchpaus, 35 minuter, som övriga.

Lunchbeteende idag – hur länge och ofta

De använder däremot mindre tid av sin lunchpaus till att äta, utan gör annat istället. Endast 13% i den här gruppen använder hela sin lunchpaus till att äta jämfört med 34% bland samtliga och så många som 60% använder 25% eller mindre av tiden till att äta. Motsvarande andel bland genomsnittet är 17%.

Detta är inte några heltidsarbetare, endast 48% arbetar fem dagar i veckan och 34% arbetar endast en dag i veckan (!). De äter också lunch i motsvarande utsträckning, dvs. det är få även i denna grupp som helt hoppar över lunchen.

Förändring senaste fem åren

Man tar i snitt lunch lika ofta som för fem år sedan, men den här gruppen tar i högre utsträckning *kortare* luncher idag. 24% tar mycket kortare luncher jämfört med 14% bland samtliga.

Favoriträtter

Exempelvis äter man:

- Pasta (24%)
- Köttbullar (15%)
- Ärtsoppa/pannkaka (11%)
- Sallad (11%)
- Pannbiff (10%)
- Kalops/köttgryta (10%)

De rätter man äter i *högre grad* än genomsnittet är:

- Smörgås/baguette (11% jämfört med 6% bland samtliga)
- Kebab (6% jämfört med 2% bland samtliga)

Var man äter

Det som är mest särskiljande med detta kluster är att de i högre grad än övriga äter medhavd lunch vid skrivbordet. 13% uppger att de gör det fem dagar i veckan, att jämföra med 2% bland samtliga och 45% gör det minst någon gång i veckan, vilket endast 8% av samtliga gör.

Anledningarna att inte äta oftare på lunchrestaurang är desamma som bland genomsnittet, så det är inte av utpräglad tidsbrist som man väljer att helt hoppa över eller äta vid skrivbordet, även om det finns med som ett skäl bland andra.

Nöjdhet, sällskap och tilltro till lunchen

Man är nöjd med den tid som finns för att ta lunchpaus i samma grad som övriga men det finns ett större missnöje med lunchpausen som helhet. 17% är missnöjda överlag jämfört med 9% bland samtliga. Man tar också i mindre grad lunchpaus i sällskap med andra men man har samma tro som övriga på att lunchen är viktig för att orka mer på arbetet.

5. "Hemmaluncharen" - 18% (93 personer)

Bakgrund

Fördelningen på kön, ålder och övriga bakgrundsvariabler är i princip densamma i den här gruppen som bland samtliga, dvs en jämn fördelning mellan män och kvinnor samt i åldrarna 20-60 år. Yrkesmässigt är det skillnad även i detta kluster, då det återfinns en större andel egna företagare i denna grupp, 17% jämfört med 9% bland samtliga.

Subvention

Den här gruppen har lunchsubvention i samma utsträckning som samtliga. Det finns dock en skillnad i att fler i den här gruppen har annan typ av subvention än de nämnda.

Lunchbeteende idag – hur länge och ofta

En relativt stor andel, 19%, anger att de ej har lunch alls, att jämföra med 7% bland samtliga. Man använder också lunchpausen inte enbart till att äta.

Man arbetar lika många dagar och tar lunch i samma utsträckning som genomsnittet. Om det var tidsskäl som var skälet för "Matlådan" att inte äta lunch varje dag så är det i den här gruppen framförallt andra skäl till att man inte äter lunch oftare.

Förändring senaste fem åren

Den här gruppen äter lunch mer sällan idag än för fem år sedan, 25% anger att de tar lunch mer sällan idag jämfört med 11% bland samtliga. Man tar *även* kortare lunchpauser, 22% tar mycket kortare pauser jämfört med 14% bland samtliga. Man har alltså minskat sitt lunchätande på flera sätt.

Favoriträtter

Exempelvis äter man:

- Köttbullar (15%)
- Pasta (13%)
- Ärtsoppa/pannkaka (8%)
- Sallad (12%)
- Fiskgratäng (8%)

De rätter man äter i *högre grad* än genomsnittet är:

- Blodpudding (5% jämfört med 2% bland samtliga)

Det här är den enda gruppen där pasta inte är dominerande som favoriträtt, istället är det färdiglagad mat i olika former som är vanligare. Det är även fler som uppger att man inte äter lunch alls.

Var man äter

Liksom "Matlådan" så äter man sällan på lunchrestaurang, endast 4% äter där varje dag. Däremot åker man hem för att äta, 29% äter hemma fem dagar i veckan i den här gruppen jämfört med 5% bland samtliga. Det viktigaste skälet till att inte äta oftare på lunchrestaurang är liksom för övriga grupper att man anser det är för dyrt eller saknas utbud men det är nästan lika viktigt skäl att man äter/jobbar hemma, 15% jämfört med 4% bland samtliga. Man äter följaktligen sällan mat som har lagats på restaurang. Då man ofta äter hemma är det också naturligt att man inte äter i sällskap med andra, endast 42% gör det vanligtvis jämfört med 71% bland samtliga.

Nöjdhet, sällskap och tilltro till lunchen

Man är ändå nöjd med lunchpausen som helhet och den tid man har till förfogande till att ta lunchpaus, 71% är nöjda med lunchen överlag vilket följer genomsnittet. Man har generellt en ganska låg tilltro till lunchens betydelse för arbetet, endast 27% tror att de orkar mycket mer på arbetet om de tar lunchpaus att jämföra med 57% bland samtliga.